

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik

Nappaatip kræftip suussusersineqarneraniit ullut 28-it qaangiutsinnagit nakorsartinnissamut pilersaarusiortoqarnissaanut periarfissaq, kiisalu kræftimik nappaatilinnut ullut 30-it qaangiutsinnagit nakorsartinnissamut qularnaveeqqusiinissamik neqeroornissamut periarfissaq pillugu nassuiaat

Eqikkaaneq

Kræftimut tunngatillugu nakorsartinnissamut pilersaarummut piffissaliinissamut qularnaveeqqusiinissamullu periarfissaqnalunaarusiami allaaserineqarpoq. Taamatuttaaq ukkatarineqarpoq kræftimik napparsimanermi qaqugukkut annerpaamik kinguaattoortoqartarnersoq. Peqqinnissaqarfimmi kræftimik napparsimanerup ingerlarngata sivissusaa annikilliniaraanni, sumi pitsaanerpaamik angusaqarfiulluarsinnaanersoq akissutissarsisoqarsinnaavoq.

Nassuiaasiorsinnaanissami *kræfti pillugu pilersaarutip 2013-imeersup naliliivigineqarneranit* paasissutissanik misissuinerillu inernerinik atuinisaaq pisariaqarsimavoq.

Nassuiaat naapertorlugu nappaammik suussusersiniaalluni misissuineq, kræftimik nappaateqartup aqqusaartugassaanik ataatsimut sivitsortitsineruvoq nappaatillu suussusersineqarneraniit nakorsartilernissamut piffissaaq sivikinnerpaatut isikkoqarluni. Tamatuma peqatigisaanik kræftimik nappaateqartut 64 %-ii nappaatip suussusersineqarneraniit ullut 30-it iluanni nakorsartilersimanerat takuneqarsinnaavoq.

Kræftimik nappaateqarnerup suussusersineqarnerata kingorna ullut 28-it iluanni nakorsartinnissamut pilersaaruteqarnissaa pillugu piumasaqaateqassagaanni ullullu 30-it qaangiutsinnagit nakorsartinnissamut qularnaveeqqusiissagaanni, Peqqinnissaqarfimmi kræftimut tunngasunut annertuunik aningaasalersuisoqarnissaanik piumasaqaa-titaqarnissaanalilerneqarpoq. Nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartilernermut piffissamik atuinerup sivikillisarneqarsinnaanera allaffissornikkut pitsanngorsaanikkut anguneqarsinnaasutut nalilerneqarpoq, soorlu ataatsimut malittarisassiornikkut, ingerlariaatsikkut suleriaatsikkullu pitsanngorsaanikkut kiisalu kræfti pillugu digitalikkut suleriaaseq annertusarnikkut.

Naggataagut *kræfti pillugu pilersaarutip 2013-imeersup naliliivigineqarnerani* Peqqinnissaqarfimmi kræfti pillugu pitsaaliuinissamik-, suussusersiniaalluni misissuinissamik- nakorsaanissamillu ukkassinissamut innersuussutit piviusunngortinneqarnissaasa suliniutiginisarnissaa innersuussutaavoq.

Tunuliaqutaasoq

Kræftimut tunngatillugu nakorsartinnissamut pilersaarusiornissamut qularnaveeqqusiinissamullu piffissap killilernissaanut periarfissaq pillugu nassuiaasiortoqarnissaa, Inatsisartut 2019-imi upernaakkut ataatsimiinneranni akuersissutaavoq. UPA2019/125/198¹ tunngavigalugu nassuiaasiortoqarnissaanik aalajangiisoqarpoq. UPA202019-/125/198-ip siullermeerneqarnerani akissuteqaammi aalajangiinermi, ataani allannguu-tissatut siunnersuut ataatsimiititaliamut suliarisassanngortitaq, Naalakkersuisut saqqummiuppaat:

"Inatsisartunit aalajangiivigisassanngorlugu siunnersuut

Kingusinnerpaamik UPA2020 "nappaatip kræftip suussusersineqarneraniit ullut 28-it qaangiutsinnagit nakorsartinnissamut pilersaarusiortoqarnissaanut periarfissaq, kiisalu kræftimik nappaatilinnut ullut 30-it qaangiutsinnagit nakorsartinnissamut qularna-

¹ Inatsisartunit aalajangiivigisassatut siunnersuut UKA2019/125 & Inatsisartunit aalajangiivigisassatut siunnersuut UKA2019/198

veeqqusiinissamik neqeroornissamut periarfissaq pillugu nassuiaammut” tunngatillugu apeqqutinut nassuiaateqarnissaannik Naalakkersuisut piumaffigineqarnissaat.”

Ilaqtariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaata akuersissutigineqarnissaa siunnersuutaasimasullu atorunnaarsinnissaa isumaliutissiissummini innersuussutigaa.

Aallaqqaasiut

Kræftimik nappaatip suussusersineqarneraniit ullut 28-it iluanni nakorsartinnissamut pilersaarusiortoqarnissaanut periarfissaq ullullu 30-it qaangiutsinnagit nakorsartinnissamut qularnaveeqqusiisinaanermut periarfissaq pillugu Inatsisartunit apeqqutit, nassuiaammi sammineqarput. Siunnersuutini kræftimik nappaatillit pilertortumik nakorsartinnissaannik qulakkeerinnikkut toqusartut ikilinnissaasa pingaarnertut siunertaanera, aalajangiinissamut siunnersuutini marlunni erseqqissarneqarpoq.

Apeqqutit akisinnaanissaannut *kræfti pillugu pilersaarutip 2013-imeersup naliliivigineqarnerani*² paasissutissanik misissuinerillu inernerinik atuinissaq pisariaqarsimavoq. Naliliineq nunatsinni kræftimut tunngasunik killiffissiuvoq, nassuiaammilu matumani misilittakkanik takusanillu tunngaveqarluni paasinnineq tunngaviulluni. Naliliinermi nunatsinni Peqqinnissaqarfimmi kræftimik nappaateqartut aqqusaartugassaanni piffissat pingaaruteqartut naatsorsorneqarput. Piffissat naatsorsorneqartut nappaateqartup aqqusaartugaanik, nappaatip ersiutaasa siullit takkunneranniit nakorsartinnerup aallartinneranut tamatumunngalu atatillugu nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartilernerermut piffissamittaaq nassuiaapput³. Naliliineq naammassineqartinnagu kræftimik nappaateqartup Peqqinnissaqarfimmi aqqusaartugassaasa ataatsimut sivilissaat pillugu paasissutissiinissaq periarfissaasimangilaq.

Nalunaarusiami matumani *kræfti pillugu pilersaarutip 2013-imeersup naliliivigineqarnerani* misissorneqarsimangimmat, qanga napparsimasut nakorsartinnissamut pilersaarusiunneqarsimanerat naatsorsorneqangilaq. Paasissutissat taakku, paasissutissat toqqammavissat pisariaqartitat maanna pigineqangimmata, allamit pissarsiarinissaat periarfissaasimangilartaaq. Nakorsaq nappaammik suussusersisoq aqqusaartugassanut pilersaarusiornissamut akisussaasuusutut nalinginnaasumik oqaatigineqarsinnaavoq. Tamatumunnga ilaavoq nakorsap napparsimasunut tunngatillugu ataqatigiissaarisup napparsimasup nakorsarneqarnissaata piaarnerpaamik aallartinneqarnissaannik pilersaarusiornissaannik qulakkeerinissaa.

Taamalilluni nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartinnissamut piffissallu tamatuma sivikillineqarsinnaanissaa nassuiaammi qitiussaaq. Tamatuma peqatigisaanik kræftimik nappaatillit qassit nappaatip suussusersineqarneraniit ullut 30-it iluanni nakorsartilersarnerat erseqqissarneqassaaq.

Kræftimik nappaateqarnermi piffissap aalajangiisuunera uppersarsilluagaammat kingu-arsaataasut pisariaqanngitsut annikillinnissaannik ukkassinissaq pingaaruteqarpoq. Tamatumunnga atatillugu kræftimik nappaateqartut aqqusaartortagaanni suut kinguarsaanerpaanerannik misissuinnissaq naapertuuppoq.

² Svartå & Larsen 2020, Evaluering af Kræftplan 2013, Statens Institut for Folkesundhed, SDU.

³ Kræfti pillugu pilersaarummik naliliineq, piffissaq nappaammut ersiummik malussaqaarnermiit Peqqinnissaqarfimmut attaveqarnermut atorneqartooq piffissamik Peqqinnissaqarfimmut attaveqqaarnermiit nappaammik suussusersinissamut atorneqartumik piffissamillu nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartilernerermut atorneqartumik naatsorsuinermik imaqqarpoq – imm. tunngavinnik paasinarsaanermut tunngasoq takuuk.

Taamaammat aqqusaartukkani suut kræftimik nappaateqartut aqqusaartugassaasa ataatsimut sivissusaannut annertunerpaamik iluaqutaanissaat nassuiaammi ukkanneqassaartaaq. Peqqinnissaqarfimmi kræftimik nappaateqartut aqqusaartugassaannik sivikilliliinissaq siunertaappat, sukkuq iliuuseqartoqartariaqarneranut akissuteqartitseqataassaaq. Tamatuma peqatigisaanik nappaatip toqussutaasernerata qanoq ililluni annikillisinneqarsinnaaneranut – aalajangiivigisassatut siunnersuutini pingaarnertut siunertaasutut naliliivigisamut- akissuteqartitseqataasinnaassaaq.

Tunngavinnik paasinarsaaneq

Tunngaviit pingaarullit ilaat nassuiaammi matumani atorneqartut ataani naatsumik nassuarneqarput. *Kræfti pillugu pilersaarutip 2013-imeersup naliliivigineqarnerani kapitalit pingajaunni* tunngaviit nassuarneqarput.

Piffissaq nappaammut ersiummik malussaqaarnermiit Peqqinnissaqarfimmut attaveqarnissamut atorneqartoq: Napparsimasup kræftimik nappaammut ersiummik malussaqaarneraniit Peqqinnissaqarfimmut attaveqarnissaata tungaanut piffissatut nassuarneqarpoq.

Piffissaq Peqqinnissaqarfimmut attaveqaaqaarnermiit nappaammik suussusersinissap tungaanut atorneqartoq: Napparsimasup kræftimik nappaateqarnermut ersiutit tunngavigalugit Peqqinnissaqarfimmut attaveqaaqaarneraniit nappaataata suussusersineqarnissaata tungaanut piffissatut nassuarneqarpoq.

Piffissaq nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartilernermut atorneqartoq: Napparsimasup kræftimik nappaateqarnerata suussusersineraniit nakorsartinnerup aallartinneqarnissaata tungaanut piffissatut nassuarneqarpoq.

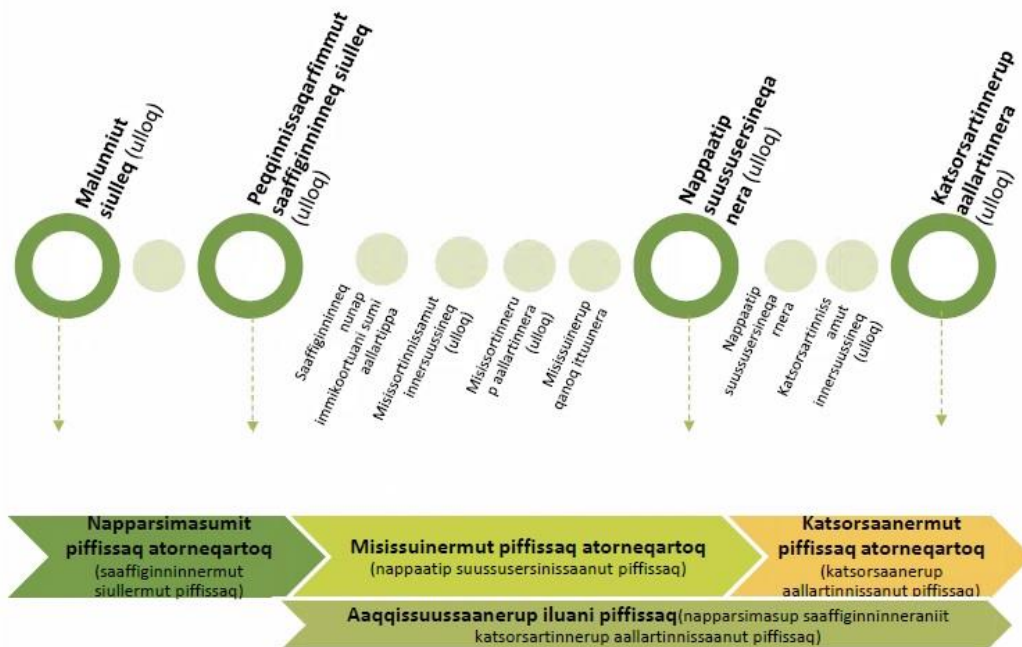
Piffissaq Peqqinnissaqarfimmut saaffiginninnermiit nakorsartilernermut atorneqartoq: Napparsimasup Peqqinnissaqarfimmut saaffiginninneraniit nakorsaanerup aallartinnerata tungaanut piffissatut nassuarneqarpoq.

Peqqinnissaqarfimmi kræftimik nappaateqartut aqqusaartugassaannut tunngatillugu killiffik

Immikkoortumi matumani Peqqinnissaqarfimmi kræftimik nappaateqartut aqqusaartugassaannit paasissutissanit paasisanillu *kræfti pillugu pilersaarummi 2013-imeersumi kapitalit arfineq aappaata naliliivigineranik* aallaaveqartumit killiffik saqqummiunneqarpoq. Immikkoortumi 2018-imi apriliip ulluisa aallaqqaataanniit 2019-imi marsip ulluisa 31-iannut nappaataat suussusersineqarlaanut, kræftimik nappaateqartut nalunarsorsimaffianniittunut 158-inut tamanut piffissaq nappaammut ersiummik malussarnermiit Peqqinnissaqarfimmut attaveqarnermut atorneqartoq piffissarlu Peqqinnissaqarfimmut attaveqaaqaarnermiit nappaammik suussusersinissap tungaanut atorneqartoq piffissarlu nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartilernermut atorneqartoq saqqummiunneqarput. Piffissat assigiinngitsut Peqqinnissaqarfimmi kræftimik nappaateqartut aqqusaartortagaannik killiffissiuniarluni ataatsimullu isiginnilersitsiniarluni nassuiaammi ilanngunneqarput. Nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartilernermut piffissaq immikkut ukkanneqarpoq.

Atuagarsornikkut ilisimasanut periutsimullu tunngatillugu piffissat nalunaarsorneqarnerat pillugu isumaliutersuutit *kræfti pillugu pilersaarutip 2013-imeersup naliliivigineqarnerani*

kapitalit pingajuanni nassuiarneqarput. Ataani takussutissiaq 1, napparsimasup Peqqinnissaqarfimmik naapitsineranik (nigaliliat) piffissallu (nigaliliat ataanni qarsut) pillugit paasisutissanik pingaarutilinnik takussutissiivoq.

Takussutissiaq 1: Napparsimasup Peqqinnissaqarfimmik naapitsinerani paasisutissat pingaarutilit (nigaliliat qorsuit), kræftimik nappaateqartup aqqusaartugaani piffissanik naatsorsuinerup tunngaviusut⁴

Piffissaq nappaammumit ersiummik malussaqaarnermiit Peqqinnissaqarfimmumit attaveqarnermut atorpeqartoq

Kræfti pillugu pilersaarutip 2013-imeersup naliliivigineqarnera naapertorlugu napparsimasut affaat nappaammumit ersiuteqalernermit ullut 21-it iluanni Peqqinnissaqarfimmumit saaffiginnippat. Napparsimasut 25%-ii sivikinnerpaamik utaqqisut Peqqinnissaqarfimmumit saaffiginninnissaminnut nappaammumit ersiuteqalernermit ullut tallimat pallillugit utaqqippat, napparsimasullu 25 %-ii sivilunerpaamik utaqqisut minnerpaamik ullut 95-it qaangiuttut Peqqinnissaqarfimmumit saaffiginnippat. Napparsimasut quliugaangata ataaseq Peqqinnissaqarfimmumit saaffiginninnissamut minnerpaamik ukioq ataaseq (ullut 365-it) utaqqisarpoq. Napparsimasup nappaammumit ersiumminik malussarnermiit Peqqinnissaqarfimmumit attaveqarnermiit piffissap atorpeqartup annertuumik nikerarnera naatsorsuinerup takutippaat.

Piffissaq nappaammumit ersiummik malussaqaarnermiit Peqqinnissaqarfimmumit attaveqarnermut atorpeqartoq, napparsimasunit 158-iusunit 46-it akornanni, nappaammumit ersiuteqaleqqaarnermi peqqinnissakkut sullissisup nappaatip oqaluttuassartaanik aperisimannginnera imal. napparsimasup nappaammumit ersiuteqaleqqaarnerminik eqqaamasinnaanerata killeqarnera pissutaalluni ullua ilisimatitsissutaanngimmat 112-iinnarni naatsorsorneqarpoq.

Piffissaq Peqqinnissaqarfimmumit attaveqqaarnermiit nappaammik suussusersinissamut atorpeqartoq

⁴ Svartå & Larsen 2020, Kræfti pillugu pilersaarummik 2013-imeersumik naliliivigineq, kapitali 3, qup. 17, Statens Institut for Folkesundhed, SDU.

Kræfti pillugu pilersaarummik 2013-imeersumik naliliineq naapertorlugu napparsimasut affaasa kræftimik nappaateqarlutik Peqqinnissaqarfimmut attaveqaaqaarnerisa kingorna ullut 87-it iluanni nappaataat suussusersineqarpoq. Tamanna piffissap Peqqinnissaqarfimmut attaveqarnermiit nappaammik suussusersinissamut atorineqartup, kræftimik nappaateqartut aqqusaartugaanni piffissatut sivilunerpaatut missingersugaanerani isumaqarpoq.

Napparsimasut 25 %-iini nappaammik suussusersiniaanerup sivilinnerpaaffiani ullut 41-it pallittut atorineqarput napparsimasullu 25%-iini nappaammik suussusersiniaanerup sivilunerpaaffiani minnerpaamik ullut 214-it atorineqarlutik. Napparsimasut quliugaangata ataaseq nappaammut ersiuteqarluni Peqqinnissaqarfimmut saaffiginneerernerup kingorna nappaatip suussusersineqarnissaanut minnerpaamik ulluni 390-ini (qaammatit 13-it missaanni) utaqqisarpoq.

Peqqinnissaqarfimmut attaveqaaqaarnerup ulluata napparsimasumi ataatsimi amigaa-taamera pissutaalluni paasissutissat piffissaq Peqqinnissaqarfimmut attaveqarnermiit nappaammik suussusersinissamut atorineqartoq napparsimasunit 158-iusunit 157-it akornanni naatsorsorneqarpoq.

Piffissaq nappaammik suussusersinermiit nakorsartilernermut atorineqartoq

Kræfti pillugu pilersaarutip 2013-imeersup naliliivigineqarnera naapertorlugu piffissaq nappaammik suussusersinermiit nakorsartilernermut atorineqartoq Peqqinnissaqarfimmi kræftimik nappaateqartut aqqusaartugassaannut ataatsimut sivilsorsaataaanginnerpaajuvoq. Tamatuma nakorsaanerup nappaatip suussusersineqarneraniit piffissap sivilkannersup qaangiunnerani aallartinneqarsimanissaa ilimanaatigaa. Tamanna nunap ilaani sumi napparsimnasup Peqqinnissaqarfimmut attaveqaaqaarnera⁵, nappaatillu suunera⁶ apeqqutaatinnagit atuuppoq.

Taamaalillutik napparsimasut affaanni nappaatip suussusersineqareernerani ullut 22-it iluanni nakorsaaneq aallartinneqarpoq. Napparsimasut 25 %-iini nakorsartinnissap aallartinnessanut sivilinnerpaamik utaqqisut, ullut arfineq marluk pallillugit utaqqippit, napparsimasullu 25 %-iini sivilunerpaamik utaqqisuni minnerpaamik ullut 36-it qaangiunneranni nakorsartinnissap aallartinneqarpoq. Napparsimasut quliugaangata ataaseq minnerpaamik nappaatip suussusersineqareerneraniit nakorsartinnerup aallartinneqarnissaanut ulluni 53-ini utaqqisarpoq. Nakorsartinnissap aallartinneqarnissaanut piffissaq sivilunerpaaq ullunik 334-inik sivilussuseqarpoq.

Piffissaq nappaammik suussusersinermiit nakorsartilernermut atorineqartoq napparsimasunit 158-iusunit nakorsartilersuni 23-ini naatsorsorneqarpoq. Tamanna napparsimasup nakorsartinnissamut peqqiillorpallaarnerani, piffissap kingulliup napparsimavimmi- nappaateqartut ilaannut najukkamiit ungasissumi- uninnganani, qanigisat peqatigalugit najukkami atornissaanik kissaateqarnerani patsiseqarpoq.

Nakorsartittut nappaatip suussusersineraniit ullut 30-it iluanni aallartinneqartut amerlassusaat

Napparsimasunit 158-iusunit 86-it (64 %-it) nappaatip suussusersineraniit ullut 30-it iluanni nakorsartilersut misissuinerit inernerisa takutippat. Taamaalillutik napparsimasut amerlanersaat ullut 30-it iluanni nakorsartilertut.

⁵ Peqqinnissaqarfimmut attaveqaaqaarnerit sumiiffinni ukunani pingasuni nalunaarsorneqarsimapput; Nuummi, Illoqarfimmi qitiusumik napparsimmaveqarfiusumi, Illoqarfimmi qitiusumik napparsimmaveqanngitsumi nunaqarfimmiluunniit.

⁶ Naatsorsorneqartut tassaapput kræftimik nappaatit nalinginnaanerit: inalugarsuakktut erluukkullu-, puakktut- iviangikkullu kræfteqartut.

Qulaani pineqartoq napparsimasunit 158-iusunit 49-it (36 %-it)⁷ nappaatip suussusersineqarneraniit ullut 30-it qaangiutereerneranni nakorsartilersimanerannik isumaqarpoq.

Nakorsartittut nappaatip suussusersineraniit ullut 30-it qaangiutereerneranni aallartinneqartut amerlassusaat

Kræftimik nappaateqartut 49-it ullut 30-it qaangiutereerneranni nakorsartilersut affaat ullut 42-inngortinnagit nakorsarneqalerput affaallu ullut 42-inngoreerneranni nakorsartilertutik.

Napparsimasunit 49-iisunit 25 %-it sivikinnerpaamik utaqqisut, ullut 36-it iluanni nakorsartilertut. Napparsimasuni 25 %-ini sivisunerpaamik utaqqisuni nakorsartinneq ullut 58-it sinnertut qaangiummata aallartinneqarpoq. Napparsimasut 49-iisut quliugaangata ataaseq nakorsartilernissamat minnerpaamik ulluni 78-ini utaqqisarpoq⁸.

Eqikkaaneq

Piffissap Peqqinnissaqarfimmut attaveqarnermiit nappaammik suussusersinissamat atorineqartup Peqqinnissaqarfimmi kræftimik nappaateqartut aqqusaartugassaannut tamakkiisunut annertunerpaamik sivitsorsaataanerat misissuinerit inernerisa takutippaat. Napparsimasut affaasa nappaataat Peqqinnissaqarfimmut saaffigineqqaarnerup kingorna ullut 87-it iluanni suussusersineqarpoq. Tamanna napparsimasup nappaammut ersiuteqarluni Peqqinnissaqarfimmut attaveqqaarneraniit nappaatip suussusersineqarnissaata tungaanut, kræftimik nappaateqartup aqqusaartugaani piffissap sivisunerpaanerani isumaqarpoq.

Piffissaq nappaammut ersiummik malussaqaarnermiit Peqqinnissaqarfimmut attaveqarnermut atorineqartoq piffissarlu nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartilernerumut atorineqartoq, piffissamat Peqqinnissaqarfimmut attaveqqaarnermiit nappaammik suussusersinermut atorineqartumut sanilliullugit, aqqusaartugassanut annikinnerusumik sivitsorsaataapput. Ataatsimut isigalugit piffissaq nappaammik suussusersinermiit nakorsartilernerumut atorineqartoq, Peqqinnissaqarfimmi kræftimik nappaateqartup aqqusaartugassai ataatsimoortillugit sivitsorsaanginnerpaatut nalilerneqarpoq. Taamaalilluni napparsimasut kræftimik nappaateqarnerat paasineqaraangat nakorsaarnerup pilertortumik aallartinneqartarsimanera ilimanarpoq. 64 %-ini nakorsaaneq ullut 30-it iluanni aallartinneqarpoq.

Taamaalillutik misissuineri paasisat Peqqinnissaqarfimmi kræftimik nappaateqartut aqqusaartugassaasa ataatsimut sivikillinissaannut periarfissap annertunersaata piffissap Peqqinnissaqarfimmut attaveqqaarnermiit nappaammik suussusersinermiinnera paasinarsisippaat. Tamatuma peqatigisaanik piffissap nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartilernerumut atorineqartup Peqqinnissaqarfimmi kræftimik nappaateqartut aqqusaartugassaasa sivikillinissaat siunertaappat, periarfissaanerata annikinnerungaarnera misissuinerit paasinarsisippaat.

Kræftimut tunngatillugu nakorsaanissamat pilersaarut qularnaveeqqusiinerlu

Ataani nakorsartinissamat pilersaarut qularnaveeqqusiinerlu, qulaani immikkoortuni misissuineri paasisat ilaat aallaavigalugit apeqqutit sammineqarput. Tamatuma saniatigut iliuusissat Peqqinnissaqarfimmi kræftimik nappaateqartut aqqusaartugassaannik

⁷Kalaallit Nunaanni Innuttaasut Peqqissusaannik Ilisimatusarfik, napparsimasut nappaatip suussusersineqarneraniit ullut 30-it qaangiutisinnagit ullullu 30-it qaangiutereersut nakorsartilersut amerlassusaannik takutitsisumik saniatigut naatsorsugaqarpoq. Misissuinerit inermi taakku kræfti pillugu pilersaarummik 2013-imeersumik naliliineri ilaangillat.

sivikillisaqaataasinnaasutut naatsorsuutigineqartut ilaat nassuiarneqarput. Taamaalillutik Peqqinnissaqarfimmi periarfissat, Danmarkimi suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutit, napparsimasut angalasarnerat kræftimullu tunngatillugu aqqisuussamik nakkutillineq ukkanneqarput.

Qulaani immikkoortoq naapertorlugu piffissaq Peqqinnissaqarfimmut attaveqaaqqaarnermiit nappaammik suussusersinissamut atorineqartoq, piffissamit nappaammut ersiummik malussaqaarnermiit Peqqinnissaqarfimmut attaveqarnermut atorineqartumit piffissamiillu nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartilernerumut atorineqartumit sivilunerujusuuvoq. Tamatumaa peqatigisaanik 64 %-ini napparsimasut nappaatip suussusersineqareerneraniit ullut 30-it iluanni nakorsartilernerat, misissuinerne paasisat takutippaat. Taamaalillutik napparsimasut 36 %-ii nappaatip suussusersineqarneraniit ullut 30-it qaangiutereerneranni nakorsartilerpup.

Kræfti pillugu pilersaarummik 2013-imeersumik naliliineq napparsimasut aqqusaartugaanni tamani kinguarsaasunik sukumiisumik misissueqqissaarnermik imaqaangilaq. Naliliinermullu atatillugu Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup Kalaallit Nunaannilu Innuttaasut Peqqissusaannik Ilisimatusarfiup napparsimasunut tunngasut ataasiakkaat misissorpaat. , Piffissami Peqqinnissaqarfimmut attaveqaaqqaarnermiit nappaammik suussusersinerumut atorineqartumi kinguarsaasut suussusersineqarput. Ilaatigut misissortinnermiit akissutissarsineq sukkanerusumik napparsimasut pillugit allattugaatinut nalunaarsorneqarlutillu suliarisariaqartariaqaralarput. Tamanna napparsimasup nappaataanut pilersaarusiorneqarneranut suussuserneqarneranullu pisariaqaangitsumik kinguarsarneqarnissaanut iluaqutaassaaq.

Kræfti pillugu pilersaarutip 2013-imeersup naliliivigineqarnera tunngavigalugu matumanilu nalilersuineq ilaatigut allaffissornikkut kinguarsaatit annikillisinneqarnissaannut periarfissaqartoq nalilerneqarpoq. Tamanna allaffissornikkut pisinnaavoq ataatsimut malittarisassiornikkut, ingerlariaatsikkut suleriaatsikkullu pitsanngorsaannikkut kiisalu kræfti pillugu digitalikkut suleriaaseq annertusarnikkut. Pitsanngorsaatit tamakku nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartilernerumut piffissamik atuineq annertuumik sivikillisarneqarsinnaanera nalilerneqarsinnaavoq

Ataani pissutsit arlallit kræftimik nappaateqartut aqqusaartugassaanni kinguarsaasinnaasut makku erseqqissarneqarput:

- Innersuussutit amerlassusasa iiliuuseqarfiginissaannut Peqqinnissaqarfimmi pisinnaasat killeqarnerat.
- Nappaammik suussusersiniaalluni misissuinerne aqutissanik aamma/imal. innersuussinerne toqqammavissanik paasinnittariaatsit assigiinngissuteqarnerat.
- Nappaammik suussusersiniaanerne aqutissat periusissiallu pillugit paasissutissinneqannginneq.
- Peqqinnissaqarfiup iluani suleriaasissanik pilersaarusiorniluni aqutsineq allaffissornikkullu suleriaatsit.
- Napparsimasut nunatsinni Danmarkimullu angalanerat.
- Sulisut saaffigisassat innuttaasunik naapitseqqaartussat piginnaasaat.

Kræftimut tunngatillugu immikkoortut annertunerpaamik sunniuteqariaannaat Peqqinnissaqarfiullu suli pitsaanerulernissamut piginnaasaqarfigilluugaasa nukittorsarneqarnissaat ukkanneqartariaqarput. *Kræfti pillugu pilersaarutip 2013-imeersup naliliivi-*

gineqarnerani misissulinerit inernerit naapertorlugit, unammilligassat pingaernerit pitsannguinnissamullu periarfissat annertunerpaat piffissami Peqqinnissaqarfimmut attaveqaaqqaarnermiit nappaammik suussusersinissamut atorneqartumiippat. Taamaallilluni kræftimik nappaateqartut aqqusaartugassaasa ataatsimut sivikillinissaat siunertaappat, sunniut annertunerpaaq piffissami Peqqinnissaqarfimmut attaveqaaqqaarnermiit nappaammik suussusersinermut atorneqartumiissasoq naliliivigineqarpoq.

Nakorsartinnissamut pilersaarusiornissamut piffissamik killiliisoqassappat tamatumalu peqatigisaanik ullut 30-it iluanni nakorsartinnissamut qularnaveeqqusiisoqassappat, tamanna Peqqinnissaqarfimmi kræftimut tunngatillugu annertuunik aningaasaliisoqarnissaanik piumasaqaatitaqassaaq. Aningasat ilaatigut makkununga atorneqartussaassappat:

- Peqqinnissaqarfimmi periarfissat tassalu ilinniarsimasunik amerlanerusunik sulisoqarnerup nutaanillu atortorissaaruteqarnerup annertusarnissaannut. Peqqinnissakkut sullissisut ilinniarsimasut ilaatigut immikkut ilisimasallit (nakorsat immikkut ilisimasallit Danmarkimeersut) atorfinitsinnissaannut, akunnittarfinni unnuisarnerit annertusinissaannut, peqqissaasunik taartaasartunik amerlanerusunik atorfinitsinernut Dronning Ingridillu Napparsimmavissuanik allilerinermut.
- Danmarkimi suleqatigisanut isumaqatigiissutinik annertusaanermut. Tamatuma Peqqinnissaqarfik nakorsartinnissamut qularnaveeqqusiinermi piffissaliussamik eqqutitsisinnaassanngippat kræftimik nappaateqartut amerlanerit nunatta avataani nakorsarneqarsinnaanissaat qulakkiissavaa. Tamanna Kalaallit Peqqissartut Illuanni periarfissap annertusinissaanik piumasaqaatitaqassaartaaq.
- Napparsimasut angallaneqarnerannik pitsanngorsaanissamut illoqarfinniit nunaqarfinniillu avinngarusimasuniit Nuummumut pitsaanerusumik aqquteqalernissaanik qulakkeerinissamut. Suleriasisanik pilersaarusiornulunu aqutsineq Peqqinnissaqarfimmut annertoqisumik aningaasartuuteqarnerulersitsinngitsumik allanngortinneqarsinnaanngillat
- Kræftimut tunngatillugu aqqisuussamik nakkutilliinermik inerisaaqqinnissamut, misissuineq nakorsaanerlu qitiutillugit nalunaarsuinissamut periarfissamik ineriartortitsinissamut. Tamanna Peqqinnissaqarfiup napparsimasut pillugit allatugaatinut qarasaasiakkut nalunaarsuiffianik nutarterinissamik piumasaqaatitaqassagunarpoq.

Peqqinnissaqarfimmi periarfissanik isumaqatigiissutinillu annertusaaneq

Nunatsinni Peqqinnissaqarfik nukissaqarnikkut Danmarkimi Peqqinnissaqarfimmit allaasunik toqqammavissaqarpoq. Taamaammat nakorsartinnissamut pilersaarutinik qularnaveeqqutinillu, piffissaliussatut nassuiarneqartunik piumasaqaatinik atuutilersitsinnaanissamut periarfissamik pisarialimmik inerisaanissaq ajornakusuussaaq. Nukissanilluunniit tunineqaraluaaraanni piffissat nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartilnermut atorneqartut malunnaatilimmik annikillisinissaat ajornakusoortutut naliliivigineqarpoq. Tamanna napparsimasut amerlanersaasa ullumikkut ullut 30-it iluanni nakorsartinnerisa aallartinneqartarnerannik patsiseqarpoq, takuuk *kræfti pillugu pilersaarummik 2013-imeersumik naliliineq*. Tamatuma saniatigut napparsimasut ilaat amerlaqisut najugartik qimallugu imaluunniit nunatta avataanut angalanertalimmikinguaattoornermik nassataqarajuttumik- kræftimut nakorsartinnissamik neqeroorfigineqartuartariaqassappat. Taamaattoqarnera nassuiaammit 2019-imeersumit⁸ Peqqissut-

⁸Nappaatit suut Napparsimasup Danmarkimi nakorsartinnissamut innersuunneqarneranik nassataqartarnerat kiisalu napparsimasut sivikitsumik imal. piffissami aalajangersimangitsumi nunarput qimallugu aallartariaqartut ikilisinnissaannut periarfissaq pillugu nassuiaat, Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik, 2019.

simut Naalackersuisoqarfimmit Nunattalu Nakorsaaneqarfianit suliarineqarsimasumit, innuttaasutut toqqammavigisat pissutaallutik maanna nakorsaanernik allanik nunatsinut nuussinissap piviusorsionertut naliliivigineqariaannaannginneranik takutitsisumit ikorfartorneqarpoq. Taamaammat Danmarkimut angalanerit annikillinerisigut kinguaat-toorsinnaanerit peerneqarsinnaangitsut naliliivigineqarpoq.

Piffissaq nappaammik suussusersinermiit nakorsartilernermut atorneqartoq **annertuumik** annikillineqassappat Region Hovedstadi peqatigalugu aqqisuussinerup annertusarnissaata pisariaqarnissaa Peqqinnissaqarfimmi periarfissap killeqarnerata nassataraa. Tamatuma nakorsartinnissaq nunatsinni neqeroorutaanngippat, imal. nakorsartinneq ullut 30-it iluanni aallartinneqarsinnaanngippat, napparsimasut pilertornerusumik Danmarkiliartittarnissaat qulakkiissavaa. Piffissap nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartilernermut atorneqartup sivikikannerna pisarialimmillu angalanissaq pissutaalluni nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartinnissamut piffissamut qanoq annertutigisumik sunniuteqarnissaa nalorninarpoq.

Aalajangiivigisassatut siunnersuutini piffissatut killiliussat nassuiaatip matuma siorna pisut, danskit peqqinnissamut tunngatillugu neqeroorutinut najoqqutassatut toqqammavigisaannik aallaaveqarnerat eqqarsaatigineqassaartaaq. *"sapinnngisamik pitsaanerpaamik kræftimut nakorsartissinnaanerup"* Peqqinnissaqarfimit neqeroorutaanissaa pissutsinik ukuusunik pingasunik oqimaalutaanikkut nassaarineqartussa: aningaasaqarneq, pissarsiassaaneq pitsaassuserlu, *kisiannili "peqqinnissamut tunngatillugu neqeroorutit pitsaassusaat pissarsiassaanerallu nunani killerni amerlanerni nalinginnaasut, nunatsinni Peqqinnissaqarfimmi najoqqutatut toqqammaviginissaasa piviusorsionerunnginnera"* kræfti pillugu pilersaarummi 2013-imeersumi erseqqissarneqarpoq. Taamaammat qulannaveeqqusiinernik Danmarkimi Peqqinnissaqarfimmit aallaaveqartunik, nukinnik annertuunik atuinissamik piumasaqaatitalinnik eqqussi- niarneq iluaqutaassanersoq oqaluuserineqarsinnaavoq.

Peqqinnissaqarfimmi nukissanit nalinginnaasunit, nunatta isorartussusaanit angallannikkullu periarfissanit killilinnit isigalugu nakorsartinnissamullu piffissap sivikikannerna pissutigalugu, piffissap nappaammik suussusersiniaanermiit nakorsartilernermut atorneqartup sallinneqarnissaa kinguneqarluarnerpaasussatut naliliivigineqanngilaq.

Aqqisuussamik nakkutilliineq nalunaarsuinerlu

Kræfti pillugu pilersaarutip 2013-imeersup naliliivigineqarnerata kræftimut tunngatillugu piffissamik nappaammut ersiummik malussaqaarnermiit Peqqinnissaqarfimmut attaveqarnermut atorneqartumik, piffissamik Peqqinnissaqarfimmut attaveqaaqqaarnermiit nappaammik suussusersinissamut atorneqartumik piffissamillu nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartilernermut atorneqartumik ajornanngitsumik naatsorsuisinnaanngortitsisumik maanna nalunaarsugaqannginnera takutippaa. Taamaammat nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartinnissap tungaanut piffissamik naatsorsuisinnaassagaanni napparsimasut pillugit allattugaatit pappiaqqat piffissami pineqartumeersut ataasiakkaarlugit misissuiffiginerat tunngavigalugu, paasissutissanik nutaanik pilersitsinissaq pisariqarsimavoq. Kræftimik nappaateqartut aqqusaartugaasa nunatsinni Danmarkimilu immikkoortortat akimorlugit pisarnerat danskillu paasissutissaataasa nunatsinni napparsimasut pillugit allattugaatinut qarasaasiakkut nalunaarsuiffimmi ilaannginnerisa eqqumaffigineqarnissaa pingaaruteqarportaaq. Pissutsit taamaattut siunissami kræftimut tunngatillugu nakkutilliinermi paasissutissanik aqqisuussamik katersinissaq atuinissarlu ajornakusuulersippaat.

Kræftimik nappaateqartut aqqusaartugaannik nalunaarsuineramik aaqquisuussaane-rusumik pilersitsisoqarnissaa nalunaarsuinissamullu periarfissamik inerisaasoqarnissaa aalajangiisuussaaq. Tamanna pingaartumik piffissamut Peqqinnissaqarfimmut attave-qaqqaarnermiit nappaammik suussusersinermut atorneqartumut piffissamullu nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartilernermut atorneqartumut atuuppoq. Kræftimik nappaateqartut aqqusaartortagaasa pitsaassusaannik misissuiuarnissap piffissallu assigiinngitsut naatsorsornissaasa periarfissaanerat, aaqquisuussamik nalunaarsuinerup qulakkiissavaa. Taamaalilluni Peqqinnissaqarfimmi aaqquisuussamik nakkutilliinermik nalunaarsuinermillu inerisaaqqinneq, nakorsartinnissamut pilersaarutinut nakorsartinnis-samullu qularnaveeqqusiinernut piffissanik killiliisinaanissamut piumasaqaataasutut naliliivigineqarpoq.

Eqikkaaneq

Piffissaq Peqqinnissaqarfimmut attaveqaqqaarnermiit nappaammik suussusersinermut atorneqartoq, kræftimik nappaateqartut aqqusaartugassaasa ataatsimut katillugit sivirususaannik annikillisaanissaq anguniagaappat, Peqqinnissaqarfimmi kræftimut tunngatillugu unammilligassanik pitsannguutissanillu annerpaanik imaqarpoq.

Kræftimik nappaateqarnerup suussusersineqarnerata kingorna ullut 28-it iluanni nakorsartinnissamut pilersaaruteqarnissaa pillugu piumasaqaateqassagaanni ullullu 30-it qaangiutsinnagit nakorsartinnissamut qularnaveeqqusiissagaanni kræftimut tunngatillugu isumalluutininik annertuunik tunineqartariaqarnissaaq naliliivigineqarpoq.

Peqqinnissaqarfimmili allaffissornikkut suleriaatsit ingerlariaatsillu kinguarsaasut nassaarineqarput, nalilerneqarporlu nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartilernermut piffissamik atuneq annertuumik sivikillisarneqarsinnaasoq. Tamanna allaffissornikkut pisinnaavoq ataatsimut malittarisassiornikkut, ingerlariaatsikkut suleriaatsikkullu pitsanngorsaannikkut kiisalu kræfti pillugu digitalikkut suleriaaseq annertusarnikkut. Pitsanngorsaatit tamakku nappaatip suussusersineqarneraniit nakorsartilernermut piffissamik atuneq annertuumik sivikillisarneqarsinnaanera nalilerneqarsinnaavoq

Kræftimut tunngatillugu inerisaanissamut periarfissat

Kræfti pillugu pilersaarummik 2013-imeersumik naliliinermi kapitalit aappaanni immikkoortut pingaarnert sisamat Peqqinnissaqarfimmi kræftimut tunngasunik nukittorsaasoqarnissaanik innersuussit immikkut erseqqissarneqarput. Innersuussutit sisamat taakku ataani issuarneqarput:

1. **Innersuussut siulleq:** Ilinniagallit najukkani misissuisinnaanissamut-innersuussisinaanissamullu periarfissaannik qulaajaanissaq kiisalu misissuinermi ilinniagallit piginnaasaannik nukittorsaanissaq
2. **Innersuussutit aappaat:** Kræftimik nappaatillit aqqusaartugassaannik misissuineranut nakorsartinnernullu atatillugu aqqusaartugassat assigiissaakkat aqutugalugit pitsanngorsaanissaq
3. **Innersuussutit pingajuat:** Kræftimut tunngatillugu- misissuineq nakorsaanerlu qitiutillugit- nalunaarsuinisamut periarfissiinissaq, aaqquisuussamik nakkutilliinissaq ineriartortitsinissarlu
4. **Innersuussutit sisamaat:** Oqaloqatigiinneq tunngavigalugu innuttaasut iliuuseqarnissamut piginnaasaannik kræftilu pillugu ilisimasaannik nukittorsaanissaq

Innersuussutit tulleriarneqarput. Taamaalilluni innersuussutip siulliup piviusunngortinneqarnissaa innersuussutit aappaannik ingerlatsinissamut piumasaqaataalluni, taassumalu piviusunngortinneqarnissaa innersuussutit pingajuannik aallartitsinissamut piumasaqaataalluni. Innersuussutit sisamaat nalinginnaaneruvoq innuttaasunullu tunngatillugu pitsaaliuinnermut peqqissuunissamullu tunngassuteqarluni. Innersuussutit tamarmik *kræfti pillugu pilersaarutip 2013-imeersup naliliivigineqarnerani kapitalit aappaanni* itisiliivigineqarput.

Nassuiaat una tunngavigalugu piffissaq Peqqinnissaqarfimmut attaveqaqqaarnermiit nappaammik suussusersinnermut atorneqartoq Peqqinnissaqarfimmi kræftimut tunngatillugu aqqusaartugassat sivissusaannik annikilliliinnermut tunngatillugu pitsannguinnissamut periarfissat annertunersaattut naliliivigineqarpoq. Taamaamat *kræfti pillugu pilersaarummik 2013-imeersumik naliliinnermi* innersuussutit, innersuussummi siullermi misissueriaatsimik angusaqarfiulluartumik aaqqisuulluakkamillu siuarsaanerup immikkut ukkanneqartup sallinneqarnissaa innersuussutaavoq. Tamatuma peqatigisaanik innersuussutinik piviusunngortitsineq, kræftimut tunngatillugu Peqqinnissaqarfimmi pitsaaliuinnermut-, misissuinnermut- nakorsaanermullu tunngatillugu iliuseqarnernik nukittorsaasinnaassaaq.